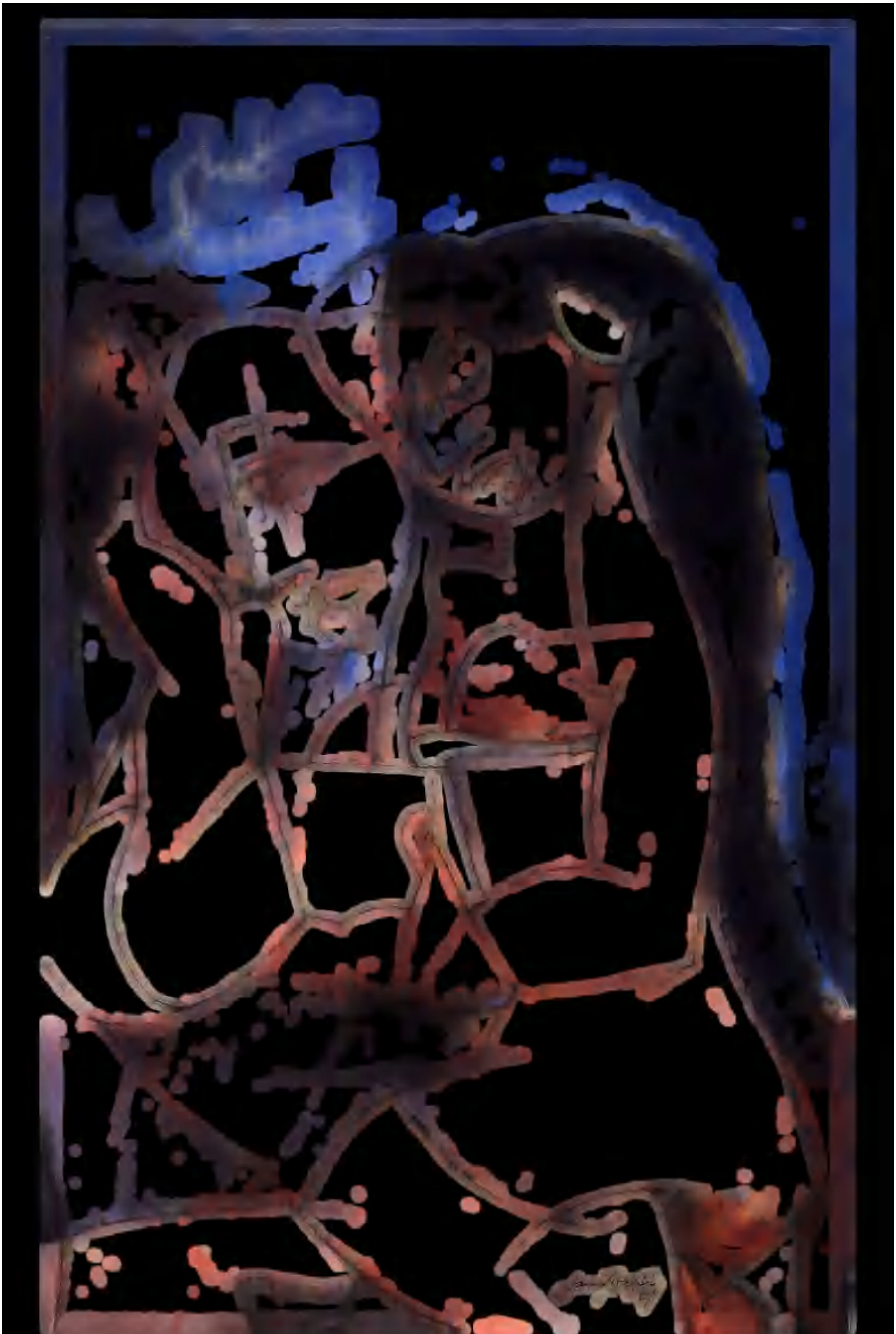

[redacted]

رات کتھنی

پنجابی کلام

[redacted]

وارث شاہ اوہ سدا ای جیوندے نیں
جنہاں کیتیاں نیک کمائیاں نیں

(وارث شاہ)

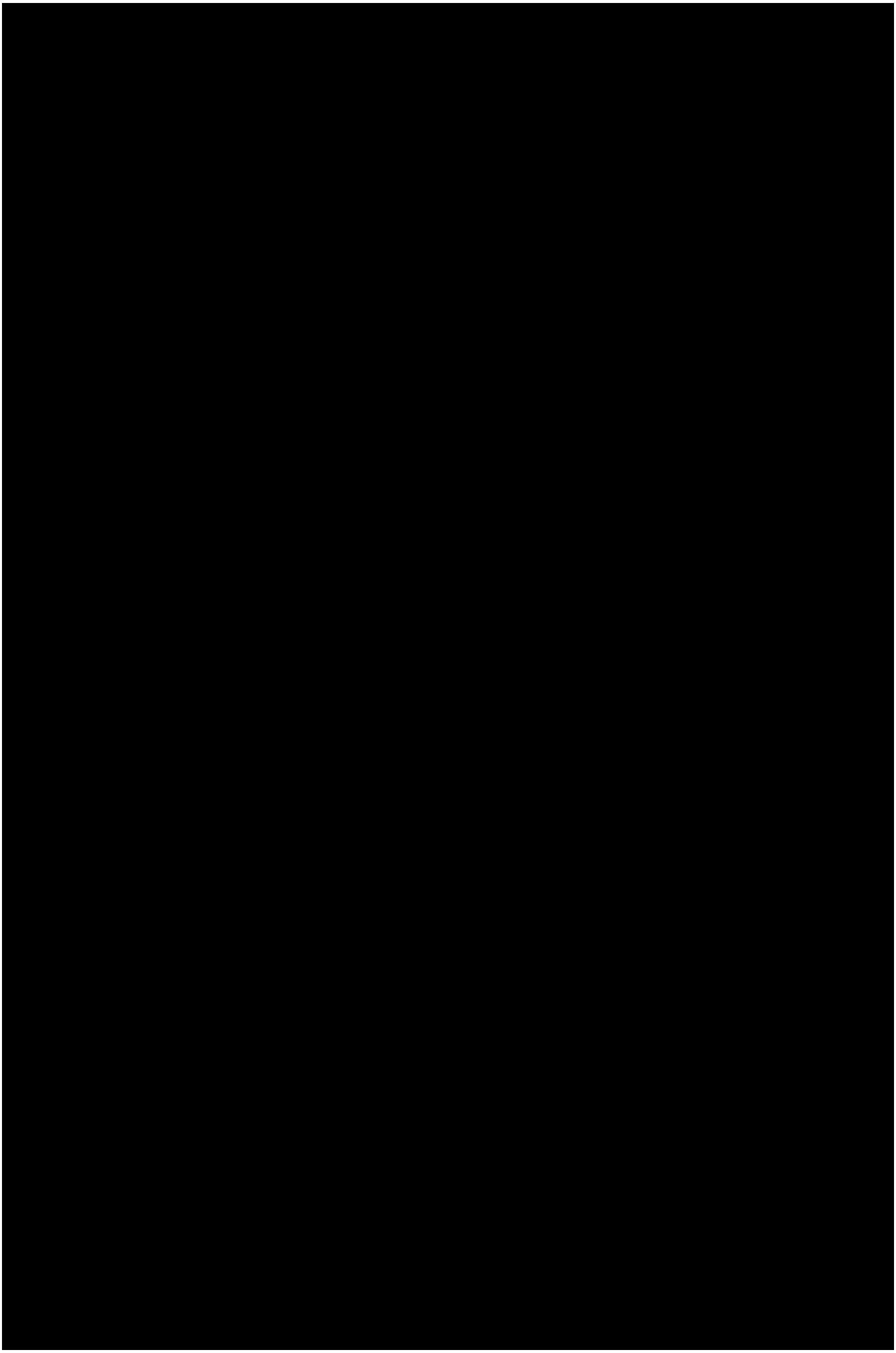

پڙهندڙ نسُل . پ ن

The Reading Generation

1960ع واري ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ ادل سومري ”ٽڙندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دؤر جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. اياز شيخ 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

اڄ ماڻهو ڇڪيندي آهي اونڌا سونڌا يار
ايندڙ نسل سمورو هوندو گونگا ٻوڙا يار

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، ٽڙندڙ، ڪڙهندڙ، ڳوڙهندڙ، ٻرندڙ، جرندڙ، ڪرندڙ، اوسيئڙو ڪندڙ، جاڳندڙ، ڪانئر، ڀاڄوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ ولهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سگهجي ٿو. پر اسان انهن سڀني رجحان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاغذ تان کڻي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ جهڙين ڪٺنائين ۽ ڳرين ڪمن کان ٿيندڙ آڳاٽي ڪتابن ۽ رسالن جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي ڳنڍي ٻيهر هڪ ٻئي کي ڳولي سهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻ جي آس رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل - پ ن

The Reading Generation

1963ع جي [illegible] ۾ عبدالله حسين جو "اداس نسلين" ناول [illegible]
[illegible] "پڙهندڙ نسل"
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

پڙهندڙ نسل (پ ن) ڪا به تنظيم ناهي. ان جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پ ن جي نالي ۾ ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي.

جهڙيءَ طرح وڻن جا پن ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن، اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا به مختلف آهن ۽ هوندا. اهي ساڳئي ئي وقت آزاد، پڙهندڙ، لکندڙ، پڙهندڙ ۽ پڙهندڙ، پڙهندڙ يا وڻندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پ ن جا قسم/نمونا ڳاڻ ۾ Creative Commons جي آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پ ن جا سمورا ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين. پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اُجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پ ن پاران مڪمل ڪوشش ڪئي ويندي ته اهي ڪم ڪرڻ لاءِ ٻين کي غير تجارتي non-commercial ۽ پ ن پاران ڪتابن جي ڊجيٽائيزيشن digital ڪرڻ جي ڪم ۾ مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ ٻيو اهم مرحلو ورهاست distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن سان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته پڻ ڪمائي. پ ن جو ان سان ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ٻئي ڪي ڪتيون آهن ۽ مٿان اُهي ٿي ته هر ڪنهن ٻڌائڻ لاءِ
ڪالهه وڏا ڪتاب اُهيءَ ڪري ڪتابن جي ليکڪن، پبلشرن ۽
پڙهندڙن کي مبارڪون ڏيڻ جو هيءُ وقت آهي. جنهن حاصل ڪرڻ لاءِ
ٿي ڊهلائڻ جي ڪوشش دوران ٿڪجي پر رڪاوٽن کي ته سمجھ
ٺيڪ ايترو سُٺو ڇاڪاڻ سمجھڻ ڌاڙهيءَ کي کيسي پيسي سِڌي،
پڪارڻ سان ڪنهن ٿيندي اُهي سڀني کي ٻُڌن، ڳوليءَ ۽ ڀارت
جي سامهون مقابل بيهاريو آهي. ايترو چوڻ ڪافي آهي:
ڪپهه جو ڦُٽو ڪير ٻڌائي آهي، جي ڌاريءَ تي وارو ڪيو ڦري

......

چون ٿا ته پيار دل جي ڳالهه آهي، جيڪا ٻولي ۾ ٿئي ٿي. ڇهون ٿا
ڏيکاريءَ تي رات ڏينهن ڪنا تي ڪنهن ڪنهن پيار ڇهون ٿا

......

ڪالهه ٿيا هي سُرخ گُل جيڪي ايستائين نيلا پيلا آهن
ڪپهه جو ڦُٽو ڪير ٻڌائي آهي

....

هي بيٺا آهن، هي ٻَڌ ڳولهه،
جيڪي ٻه ٽِڪي، جيڪي ٻه ٽِڪي!
ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون ۽ ٻار ته آءُ هي بيٺا ٻر ٻيڙ جو ساٿي آ،
ڪنهن ڏيهه ۾ راڄ ڪيا ۽ اُها ڪنهن ڪئي ۽ ڪڏهن جو ساٿي آ.
اِن سان گڏ ڳالهايون جي ڳالهه تي آهي، سو ٻڌي ڪڏهن ته
ٻاهر وڃڻ جو ڪم جو دور آهي، اُن ڪري ٻڌائڻ جي وقت تي
رهايو ڳالهين جي ڪڏهن آهي.

پڙهڻ جو پهريون سال ڪتابي ڪلچر وانگر ڳالهه نصابي ڪتابن تائين محدود نه هوندو. اهو نصابي ڪتابن جي پاڻ کي الڳ ڪري پڙهڻ سان سماج جي سماجي حالتن تان ٽائر ڪجهه ڏيندڙ ۽ ٽيڪنيڪي ٽور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون politics الڳ ۽ نالائق جي اٿڻ ۽ رهنمائي ڇڏيندڙ نصابي ڪتابن سان گڏو گڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بڻائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا ٻيا سيڙپ کي ڇو ۽ ڪيئن جهڙن سوالن کي هر بيان ڏي ۽ لاڳو ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي ويندي. ان تي ويچار ڪرڻ سان ڳالهه اهڙن ڳولڻ کي ترڪو پهچندو مگر پر فرض ۽ الله کي ۽ inevitable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ ٻڌاءَ ڏيان ۽ ٽ سالن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ٽيڪنالاجي ۽ وسيلن ڪرڻ جو ويچار رکيو ٿو.

آن لائين ۽ پڙهڻ پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي نئين ٽيڪنالاجي استعمال ڪري سگهجي ٿو ان سان پهچائي وسيع پيماني تي ڦهلاءُ ڪري ڪتابن جي اڳتي ترقي لاءِ ترقي پسند لاءِ آڌار بڻجي رهندو.

وڏا وڏا ڪي ٿين پاڻي پائي ڇپر ۾ ”مهيجا پاڻ
پيشه ملهيجي من ۾ ٿيهجي پيا سو پيا جو ٻيلاءِ؟“
- شاهه عبداللطيف ڀٽائي